

МОНІТОРИНГ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

MONITORING OF IMPLEMENTATION OF INTERACTIVE TECHNOLOGIES IN THE EDUCATIONAL PROCESS

Статтю присвячено прогнозуванню і реалізації інтерактивних технологій в освітньому процесі, розглядаються їхні особливості та різновиди застосування. Інноваційні технології, які надаються в освітніх стандартах, схиляють фахівців не тільки надавати навчальне просвітництво, а навчити усувати помилки практичного користування в щоденному житті.

Впроваджувати виокремлені зобов'язання спонукають інтерактивні методи навчання. Вважаємо питання реалізації моніторингу інтерактивних технологій як основний розділ складової частини професійного зросту фахівців. Охарактеризовано головні аспекти застосування моніторингу якості освіти в Україні. Визначено, що для покращення якості освіти необхідно реалізовувати моніторинг інтерактивних технологій в освітньому процесі.

У роботі акцентується увага на зміцненні потенціалу сучасної системи освіти, яка повинна відбуватися насамперед шляхом застосування інноваційних заходів до методики ведення лекцій, семінарів, практичних занять. Доведено, що в процесі кращого застосування наголошених інтерактивних методів навчання реформуються позиції викладача. У процесі отриманих знань педагог трансформується в засновника пізнавальної діяльності особистості, яка передусім є суб'єктом в навчальному закладі, входить з рівними правами в освітню діяльність. Проаналізовано, що інтерактивність (у ракурсі застосування інформаційної системи) – це дії користувача в активному режимі та можливість реагувати на будь-які інформаційно-комунікаційні системи по-різному. У реалізації моніторингу освітнього процесу на різних етапах навчання застосовується багатогранний аспект технологій інтерактивного навчання, а саме: тренінги, дискусії, обговорення, командні ігри, кейс-технології, художні технології, метод мозкового штурму, проектного навчання. Також зазначаємо, що інтерактивність може застосовуватися як ознака комп'ютерних технологій.

Одним із головних пріоритетів реалізації інтерактивних засобів навчання є сучасний підхід до сутнісної характеристики і практичного впровадження в діяльність майбутніх спеціалістів уміння аналізувати подану інформацію, обмірковувати, відстоювати думку, ідею, погляд. До цього спонукають методи, форми, засоби підвищення ефективності освітнього процесу, що дозволяє

інтерпретувати, вірно сформулювати особистісну точку зору.

Ключові слова: інтерактивні технології, моніторинг, реалізація, інтерактивні системи, якість освіти, методи навчання.

The article is devoted to forecasting and implementing interactive technologies in the educational process, it considers their types and peculiarities of application. Modern requirements defined in educational standards encourage teachers not only to provide children with educational information, but also to teach them how to apply this information in everyday life. An interactive learning model is designed to implement these tasks. The issue of using interactive technologies as the main component of professional growth is considered. The main problems of education quality in Ukraine are determined. It is noted that to improve the quality of education it is necessary to implement interactive technologies in the educational process. The paper emphasizes that increasing the efficiency of the traditional system was primarily through the introduction of new approaches to the methodology of lectures, seminars, workshops. The article proves that as a result of optimal use of various interactive teaching methods the positions of teachers and children in the educational process change. From the carrier of ready-made knowledge, the teacher turns into the organizer of children's cognitive activity, and the latter become equal subjects in learning. It is emphasized that interactivity (in the context of the information system) is the ability of the information and communication system to respond differently to any user actions in the active mode. In the educational process at all levels of education a variety of interactive learning technologies are used: team games, case technologies, trainings, discussions, art technologies, brainstorming, project learning. On the other hand, there is often an interpretation of interactivity as a property of software products.

One of the main advantages of interactive teaching methods is the approximation of the learning process to the real practical activities of future specialists. Interactive methods help intensify and optimize the learning process, help learn to solve problems, correctly formulate one's own opinions, analyze the information obtained, discuss, defend one's point of view, be more confident and independent.

Key words: interactive technologies, monitoring, implementation, interactive systems, interactive complexes, teaching methods.

УДК 37.211.24

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2020/29-2.38>

Шاپовалова О.В.,

канд. пед. наук,
доцент кафедри дошкільної
і початкової освіти

Сумського державного педагогічного
університету імені А.С. Макаренка

Бутенко В.Г.,

канд. пед. наук,
старший викладач кафедри
дошкільної і початкової освіти

Сумського державного педагогічного
університету імені А.С. Макаренка

Васько О.О.,

канд. пед. наук,
доцент кафедри дошкільної
і початкової освіти

Сумського державного педагогічного
університету імені А.С. Макаренка

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Глобалізація й інтенсивний розвиток міжнародного освітнього простору зумовлюють кардинальні зміни, що визначає впровадження моніторингу реалізації інтерактивних технологій як пріоритетний напрям реформування освітньої системи. Основними питаннями стає застосування інформаційно-комунікаційних технологій та світової

мережі, наголошується на підвищенні ефективності самостійної роботи студентів, бізнес-проектів, соціокультурної діяльності, інтеграційної діяльності викладачів закладів освіти.

Сучасність визначає, що із застосуванням інноваційних засобів інформаційно-комунікаційних технологій можливо створювати актуальні методичні програми навчання, творчі завдання,

вдосконалювати уміння та навички, які будуть запам'ятовуватися. Збільшення розміру вмінь та навичок сучасних технологій, відповідно, переходить в усі сфери сучасного суспільства, досліджується недостатність ресурсів, саме висококваліфікованих фахівців, які спроможні відповідати сучасним вимогам. Формування освітнього процесу вважаємо недоцільним без використання технологій інформаційної комунікації, взаємозв'язку між усіма суб'єктами та об'єктами в ході діяльності.

Наукова розвідка визначила, що саме використання традиційних методів навчання (словесні, наочні, практичні) у закладах вищої освіти не ефективно, і вони переважно зорієнтовані на пам'ять, а не на мислення. Якщо у традиційному навчанні акцентується увага на запам'ятовуванні інформації, то сучасні умови потребують розвитку творчого (продуктивного) мислення, формування комунікативності. Акцентується увага на підвищення якості нової практичної підготовки, оригінальних, новаторських способів, прийомів педагогічних дій і засобів, що охоплюють цілісний освітній процес.

Ми припускаємо думки про те, що таким чином надається можливість не пасивно отримувати інформацію, а брати безпосередню участь у вирішенні наданих проблем, формуванні думки, для прийняття певних рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему впровадження реалізації інтерактивних технологій висвітлено в працях вітчизняних та зарубіжних науковців. Зокрема, теоретичні й практичні аспекти, пов'язані з визначенням інтерактивних засобів, їх класифікації, моделі застосування для розв'язання освітніх завдань, набули висвітлення у працях О. Коротаєва, Г. Мітіна, Г. Шевченко, М. Скрипник, Л. Пироженко, О. Пометун та ін. вчених, які обґрунтовують доцільність застосування інтерактивних методів для підвищення ефективності освітнього процесу.

Попри існуючі напрацювання, реалізація інтерактивних технологій освітнього процесу є надзвичайно актуальною з огляду на сучасні вимоги розвитку вищої освіти.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Для отримання якісної освіти сьогодення та реалізації особистісного потенціалу мають бути створені необхідні умови, такі як: уміння генерувати нові ідеї, критичність мислення, здатність приймати нестандартні рішення та нести за них відповідальність, уміння працювати в команді, уміння інтегруватись у сучасне суспільство, моделювати освітні ситуації. Вирішенню і застосуванню поданих умов буде сприяти їх реалізація.

Мета статті – здійснити аналіз моніторингу інтерактивних технологій в освітньому процесі та ефективності його застосування.

Виклад основного матеріалу. Дефініція «інтерактив», як пояснюють науковці О. Пометун та Л. Пироженко, прийшла до нас з англійської від слів «inter» – взаємний і «act» – діяти. Таким чином, інтерактивний – здатний до взаємодії, діалогу. Інтерактивне навчання – це специфічна форма організації пізнавальної діяльності, яка має передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність [1].

Передусім інтерактивність потрібно розуміти як принцип побудови і функціонування педагогічного, психологічного, комп'ютерного спілкування в режимі діалогу. Реалізуючи технологічні засоби навчання, інтерактивна педагогічна технологія передбачає: інтерактивність комп'ютерних засобів навчання, організацію педагогічного процесу, коли базовим концептуальним положенням визначено навчання на основі інтерактивного спілкування.

Проаналізувати переваги й дослідити результативність інтерактивних технологій можна тільки за умови безпосередньої їх реалізації в педагогічній діяльності. Тому сьогодні актуальним способом роботи викладача в аудиторії, педагога в будь-якому закладі освіти є інтерактивні методи навчання, які передбачають цілеспрямовану міжсуб'єктну взаємодію педагога (викладача) і студентів, спрямованих на розв'язання освітніх завдань підготовки майбутніх фахівців у процесі діяльності закладу вищої освіти [3, с. 88]. Треба акцентувати увагу на активній взаємодії учасників освітнього процесу, причому головна мета надається взаємодії слухачів між собою, що створює необхідні впровадження як для формування життєвої, так і навчальної компетентності особистості, для розвитку й виховання активних громадян з відповідною системою цінностей.

Освітній процес полягає не в автоматичному викладенні навчального матеріалу. Насамперед він обов'язково вимагає напруженої розумової роботи людини і її власної завзятої участі в цьому процесі. Пояснення й демонстрація самі по собі ніколи не дадуть належних, обґрунтованих знань. Цього можна досягти тільки за допомогою активного (інтерактивного) навчання. На сьогоднішньому етапі розвитку в освіті об'єктивним є пріоритет загальнолюдських цінностей. Згідно з особистісним підходом до організації освітнього процесу в центрі уваги знаходиться той, хто вчиться.

Розвиток особистості і її становлення відбувається в процесі навчання, коли дотримуються певних умов:

- підвищення позитивного настрою для навчання;
- усвідомлення рівного серед рівних;
- підтримки позитивної атмосфери в колективі для досягнення спільних цілей;
- розуміння особистістю цінності колегіально зрозумітих висновків;

– переваги в можливості вільно висловити свою думку і вислухати свого колегу;

– викладач не є засобом «похвали і покарання», а передусім повинен бути другом, радником, наставником. Всім цим упровадженням відповідають інтерактивні технології [4, с. 107].

Пріоритетом у процесі реалізації інтерактивного навчання в освітніх закладах є: встановлення позитивної атмосфери і взаємозв'язків між учасниками контактування; придбання можливості бути більш незалежними і впевненими в собі; заохочення викладачем студентів до співпраці; отримання можливості подолати проблему мовного бар'єру; нівелювання авторитарної позиції викладача; залучення до роботи кожного фахівця; допомога в роботі з відсталими студентами; активне використання раніше набутого досвіду [2, с. 45].

Сьогодення вимагає переважно використовувати в закладах вищої освіти такі інтерактивні методи, як: тренінги, ситуаційні задачі, майстер-класи, прес-конференції, тестування, ігрове навчання, круглі столи, мультимедійні лекції та практичні заняття, кейс-методи, електронні навчальні видання. На лекційних та практичних заняттях з педагогічних дисциплін використовуються індивідуальні матеріали, відео-, аудіо-, комп'ютерна техніка. Завдяки цьому відбувається становлення професійного потенціалу майбутніх фахівців.

Отже, досвід сучасних досліджень в Україні та за кордоном переконливо свідчить, що інтерактивні засоби сприяють інтенсифікації та оптимізації освітнього процесу.

У визначенні необхідних можливостей потрібно зазначити, що вони дозволяють студентам:

зробити засвоєння знань більш доступним;

– повчати реалізовувати власну думку, правильно її виражати, доводити свою точку зору, аргументувати й дискутувати;

– навчитись слухати іншу людину, поважати альтернативну думку;

– моделювати різні соціальні ситуації, збагачувати власний соціальний досвід через включення в різні життєві ситуації та переживати їх;

– вчитись застосовувати конструктивні відносини в групі, визначати своє місце в ній, уникати конфліктів, розв'язувати їх, шукати компроміси, прагнути до діалогу;

– аналізувати освітню інформацію, творчо підходити до засвоєння поданого матеріалу;

– знаходити спільне розв'язання питань;

– розвивати навички проектної діяльності, самостійної роботи, виконання творчих робіт.

Таким чином, ми повинні осмислити, що моментальному швидкому та ефективному застосуванню інтерактивних засобів всіма викладачами закладів освіти заважають певні негаразди. Спостереження свідчать, що більшість викладачів не знають змісту самих методів, способів орга-

нізації інтерактивної взаємодії студентів. Цей інструментарій досі залишається новим і слабо дослідженим у вітчизняній дидактиці вищої школи і недостатньо застосовуваним в її практиці. Зосереджено увагу й на те, що недостатньо проясненим є питання щодо того, яким чином відібрати потрібні для того чи іншого предмета інтерактивні методи і як «вписати» інтеракцію в традиційні форми заняття – лекції, семінари, практикуми.

Наголосимо, що для виконання самостійної роботи використовуються різні інтерактивні програми, що дозволяє засвоювати матеріал в ігровій формі, легко і з цікавістю. Багато сучасних підручників супроводжено дисками з набором програм для самостійної роботи. Віртуальні лабораторії, віртуальні тури, віртуальні екскурсії теж можуть успішно використовуватися в освітньому процесі завдяки їхній доступності та наочності.

Моніторинг реалізації інтерактивного навчання передбачає застосування технологічного підходу, і ми виокремлюємо його як впровадження в навчання сукупності інтерактивних технологій, загальною ознакою яких є принципи інтеракції: багатостороння комунікація, взаємодія і взаємонавчання студентів, кооперована освітня діяльність із відповідними змінами в ролі і функціях як тих, хто навчається, так і викладачів. Такий ракурс дає особливе розуміння заняття в закладі освіти, як форми навчання, яке теж базується на технологічному підході.

Так, англійські автори Ф. Персивал і Г. Еллінгтон зазначають технологію навчання як більш пріоритетне застосування всіх аспектів побудови ситуацій навчання, що передбачає реалізацію будь-яких методів і технік навчання, які є найбільш адекватними для досягнення цілей, поставлених перед тими, хто навчається. Її роль вони бачать у наданні допомоги у всьому підвищенні ефективності освітнього процесу [5].

Отже, реалізація інтерактивних технологій включає в себе чітко зрозумілий очікуваний результат, окремі інтерактивні методи і прийоми, що спонукають процес пізнання, та розумові й навчальні умови і процедури, за допомогою яких можна досягти гарних результатів. На відміну від методик, інтерактивні технології не вибираються для виконання певних навчальних завдань, а самою своєю структурою визначають кінцевий результат. До того ж кожний із методів вимагає від педагога чіткої покрокової, поетапної реалізації з обов'язковим спланованим прогнозуванням результатів.

Висновки. Таким чином, реалізація інтерактивних технологій в освітньому процесі впливає та активізує сучасний розвиток закладів освіти, спрямовує здобувати відповідні фахові компетентності, вміння та навички у взаємозв'язку між всіма суб'єктами та об'єктами освітнього процесу, є пріоритетною основою інноваційних упрова-

джень в освіті. Застарілі підходи до викладання є основною перешкодою до їх творчого, індивідуального та професійного розвитку. Отже, використання в педагогічному процесі технології реалізації інтерактивного навчання є необхідною умовою оптимального розвитку і тих, хто навчається і тих, хто навчає.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : ВТФ Перун, 2003. 1440 с.
2. Форми, методи і організація навчального процесу в кредитно-модульній системі : навч-метод. посібник / С.М. Гончаров та ін. Рівне : НУВГТТ, 2007. 184 с.
3. Сіроштан О.В. Інтерактивні методи навчання в процесі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників. *Соціальна педагогіка : теорія та практика*. 2012. № 1. С. 85–90.
4. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ : А.С.К., 2004. 192 с.
5. Percival E., Ellington H. Handbook of Educational Technology. London ; N.Y., 1984. P. 12–13, 20.